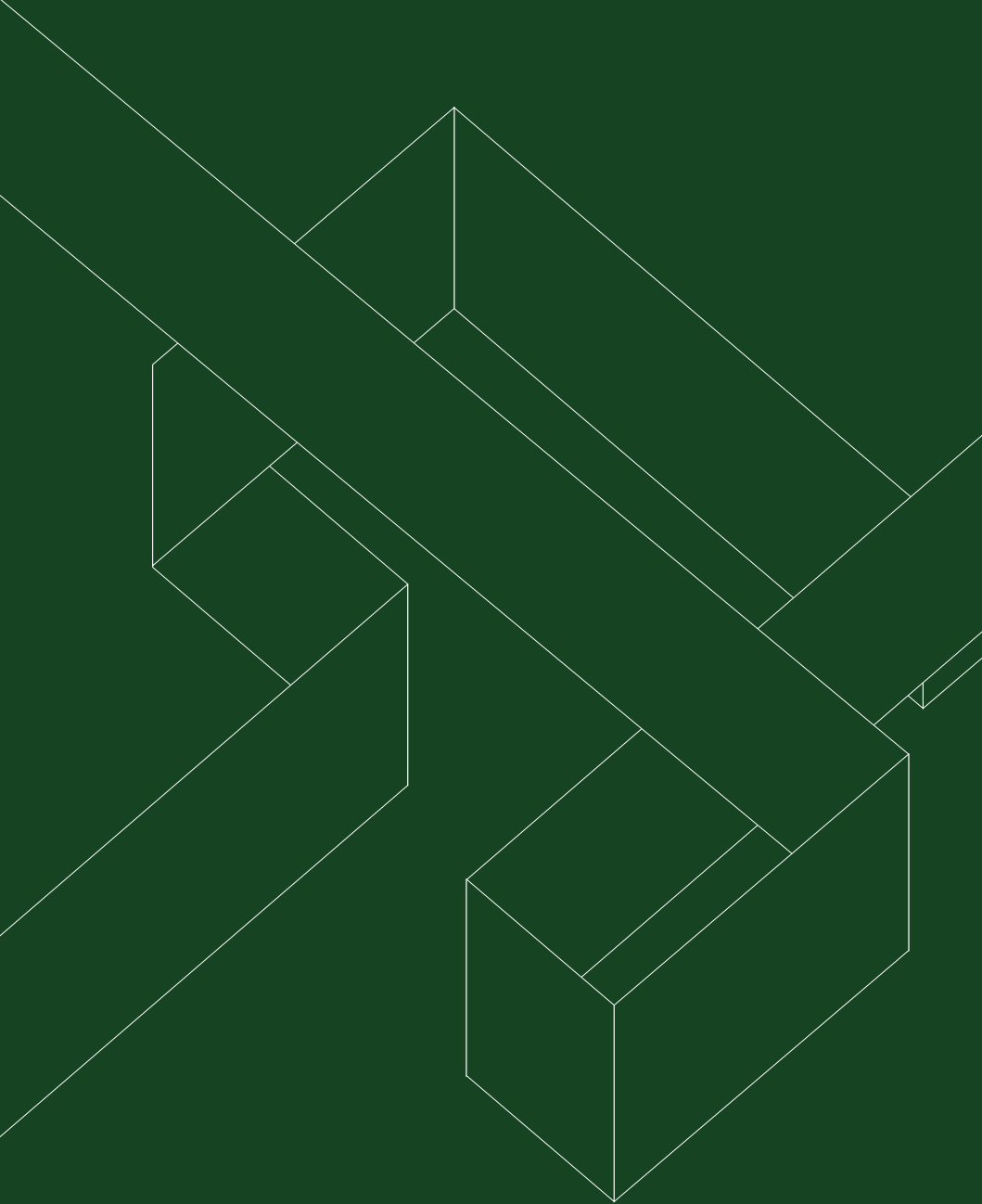

Kentsel Yaşam ve Sürdürülebilirlik

7. Bölüm

TSMD İstanbul'da 44 Okul

Semra Uygur
Özcan Uygur

TSMD İstanbul'da 44 Okul

Semra Uygur¹

Özcan Uygur²

Tasarımı ve müşavirliği Eptisa-Dolsar-Uygur İş Ortaklığı tarafında yürütülmüş olan ve İstanbul'da 14 ilçe belediyesi sınırları içerisinde bulunan 44 adet okul, İstanbul Sismik Riskin Azaltılması ve Acil Durum Hazırlık Projesi (İSMEP) kapsamında depreme dayanıklı olmaması nedeniyle yıkılıp, mekânsal kaliteleri ve öğrenci kapasiteleri artırılarak yeniden yapılmıştır.

İSMEP, İstanbul'un sismik riskten arındırılması amacıyla, 1999 depremi sonrası oluşturulan, yürütücülüğü İstanbul Valiliği İstanbul Proje Koordinasyon Birimi (İPKB) tarafından yapılan projenin adıdır. İPKB İstanbul'daki kamu binalarının depreme karşı dayanıklılığı konusunda çalışma yaptırmakta, güçlendirme ile sonuç alınamayacak yapıları yıktırıp buldukları yerde yeniden inşa ettirmektedir.

Projeleri tasarlanan 44 okulla ilgili çalışmalara 2010 senesinde başlanmış olup 40 okulun yeniden inşası tamamlanmıştır. 44 okul arasında ilkokul, ortaokul, lise ve meslek okulları bulunmaktadır. Proje kapsamında ilk tamamlanan okul 2012 Eylül'ünde hizmete girmiş olup 39. ve 40. okullar Eylül 2015'te eğitime başlamıştır.

1 Mimar, Uygur Mimarlık

2 Mimar, Uygur Mimarlık

Hâlihazırda iki okulun yapımı devam etmekte iken bir okulun projesi henüz ihale edilmemiş, bir okul projesi de iptal edilmiş durumdadır.

Bu okulların yeniden yapım nedeni, sağlamlık ve depreme karşı dayanıklılık olmasına karşın, ayrıca bu konu mimarinin de olmazsa olmazlarından bir tanesidir.

TED Ankara Koleji

TED Ankara Koleji

Bir yandan bu işin yapılma sırasını anlamaya çalışılırken bir yandan da kısa sürede 44 adet okulun bir anda yapılacak olmasının anlamı sorgulanmıştır. Bu okullar, ülkemiz öğrenci çoğunluğunun eğitim, öğretim gördüğü devlet okulları olması nedeniyle büyük önem arz etmektedir.

Bu sayıda okul yapısının bir seferde yenileniyor olması, ülkemizin eğitim mekânlarının standartlarının iyileştirilmesi, eğitim yapılarında mekânsal duyarlılığın arttırılması, kabuk değişimi ve öğrencilere özgürlük mekânları yaratmak için bir kırılma noktası olarak yorumlanabilir. Tüm bunların ötesinde çocuklarımıza, gençlerimize katkı sağlamak her şeyin üstünde görülmüş ve gerçekte bu iş bir sosyal sorumluluk projesi görülerek yapılmıştır.

Proje kapsamındaki okullar, İstanbul'un çok farklı sosyal yapısı olan semtlerinde yer alıyor olmasına rağmen, aynı standartta tasarımı ve yapma biçimi ile inşa edilmiştir. Bu proje kapsamında yapılmış olan projeler tek isimle anılsa da 44 farklı proje 44 farklı şekilde tasarlanmış ve her birinin ayrı bir kimliğe sahip olmasına gayret edilmiştir. Ayrıca bu okulları birleştiren sözcüklerde vardır.

Bu sözcükler her okulda farklı cümleler oluşturmaktadır.

Eğitim-öğretim mekânlarına ilişkin düşüncelerin ifade edilebilmesi ve kısıtlı zamanda yapılabiliğinin sağlanması için birbirine benzer yapı tektoniği, benzer sözcüklerin farklı birlikteliği ile tasarlanmış, aynı felsefe ile yola çıkılsa da her okul kendi çevresi içinde ayrıca değerlendirilmiş ve farklı mekânsal zenginliklerle ayrı ayrı kimlikler kazandırılmıştır.

Okul yapıları, çocukların ilk kez toplumsal mekân ile yüzleştikleri alandır. Bu nedenle hepimizin hayatında toplumla ilk kaynaşma ve yapısal çevreden öğrenme deneyimi açısından oldukça önemlidir. Ülkemizde uzun yıllardır uygulanan tek tip okullar aynı zihniyette beyinler yetiştirme düşüncesinin mekânsal alt yapısını oluşturmaktadır. Okulların çocuklara özgürlük alanları yaratır nitelikte olması gerekmektedir. Tasarımlarda buna gayret edilmiştir.

Kağıthane Ziya Paşa İÖO

Üsküdar Sultantepe İÖO

Herkesin okul anıları vardır, ancak bu anılar mekânlar ile anımsanırlar. Okul anılarımızda yer eden mekânların bıraktığı izlenimler çevre duyarlılığımızı, şehirlerimizin daha yaşanır olmasını da sağlayacak altyapılardır. Bu nedenle, bu sıra dışı mimariye sahip okullarda okuyan öğrencilerin başka mekânlara daha eleştirel bakabileceklerini ve daha iyisini talep edeceklerini öngörülmektedir. Okul mekânlarını kullananların her sene % 25 artıyor olması, bu mekânların kullanıcılar üzerindeki etkisinin çoğalarak devam ettiğini göstermektedir.

İstanbul'da 44 okul projesi ile ülkemizdeki mimari ortama ve çev-

reye ilişkin eleştiriler sözlü olarak değil, bu işleri yapacak ve talep edecek olanlara, farklı duyarlılıkları eğitim sürecinde verebilme sorumluluğu bu proje ile anlatılmaya çalışılmıştır.

Eğitim yapılarının dolaşım alanları, geçiş ve ulaşım mekânı olmanın ötesinde okul hayatının önemli bir bölümünün geçtiği, öğrencilerin hem kendi aralarında hem de öğretmenler arası etkileşimi güçlendirecek alanlar olarak düşünülüp ve hayata geçirilmiştir. Eğitim yapılarının, her alanının öğrenme mekânı olması amaçlanmıştır. Aynı zamanda eğitim ortamlarının, gençlerin ve çocukların rahat kullanımına yönelik olması için atölye niteliğinde ve ortak kullanım alanlarına önem verilerek, doğal ışıkla her an zenginleşen mekânlar olarak tasarlanmıştır. Özellikle sosyal sürdürülebilirlik birincil etken olsa da işletme ve bakım masrafları minimum tutulmaya çalışılmıştır. Enerji tasarrufu ve kullanılan yapısal malzemelerin kaplanmadan, boyanmadan kullanılabilirliğine önem verilmiş, tüm mimari yapısal elemanlar çıplak ve yalın bırakılarak, kullanıcıların kendilerini ifade edecekleri, ürünlerini sergileyecekleri, ürünler ile renklenip, canlanacak sürekli değişebilen ortam sağlanmıştır. Çıplaklık aynı zamanda bu okulların yenilenme nedeni olan sağlamlığını göz önüne sermeye de yardımcı olmaktadır.

Tozkoporan İÖO

TED Ankara Koleji Mezunlar Derneği

Devlet okulları, tip proje olmanın dışına taşıma gayretimizle mevcut şartlarda bu şekilde yorumlanmıştır. Bu ürünler ile bir kırılma, aynı zamanda başlangıç noktası yaratılmış olduğunu umulmaktadır. Bundan sonra yapılacak eğitim, yapılarında bu başlangıç nok-

tasından ve standarttan başlayarak daha ileri nitelikler beklenecektir. Alışlagelen devlet okulu yapıları dışında olan bu okullara alışmak zaman alacaktır, çünkü yeniye alışmak zamanla mümkün olmaktadır. Umut verici şey ise bir yerden başlanmış olmasıdır. Yaptığımız işin bir sonucu işverenin bizden sonra iş alım sözleşmelerinde tip proje isteğinden vazgeçerek her arsaya özel proje ister olmuştur.

Gerçekleştirilen projeler, daha iyilerinin yapılabilmesi için bu alanda çalışan mimarların önünü açacak örnekler oluşturmaktadır. Proje dâhilinde yapılanların çevrelerine değer kazandırdığı, öğrenci ve öğretmen taleplerinin arttığı görülmektedir. Bunun tek bir nedeni var, o da yere ait düşünerek yapılan mimari ve mimarın bakış açısı, yapma biçimidir. Mimarlığın en önemli yapması gereken hizmet, yapılma nedenine ilişkin ve bulunduğu yere ait probleme çözüm getirmektir. Mimari ancak problem çözebildiği sürece sosyal sürdürülebilirliğini koruyabilecektir.